the 17th century in area 4 (Fig. 6). Because the cultural layer was severely damaged during construction work in the late 19th–20th centuries, the structures that once stood on the plot could not be determined.

An abundance of 16th–19th-century finds (1169 of which were registered) were collected during the excavation. 16th–17th-century household pottery, i.e. blackware, leaven ceramics, and glazed pottery, was collected in the greatest numbers. Another find group consists of second half of the 16th–17th-century panel stove tiles (*Blattkacheln*). The greater part of the tiles were decorated with vases with flowers and floral designs and covered with green or red glaze. A small percentage has Polish eagle coat-of-arms. Several fragments with 'hare hunt' motifs were also found along with 16th–17th-century 'pot-shaped' stove tile (*Topfkacheln*) and roof tile fragments. Coins from various periods were likewise discovered: a German Reich 1942 10 pfennigs, a Republic of Lithuania 1925 10 cents, and Russian Empire 1873 5 kopecks and 1861 one kopeck. Some John II Casimir (1648–1668) shillings were found in both a mixed layer and the mid – late 17th-century horizon inside a heating stove. A Sigismund I the Old (1506–1544) halfgroat was discovered on the surface of the paving at the site of building 1. The individual finds included heel plates, door and window fittings, a key, and two locks, one of which, together with the key (Fig. 4), was found on the surface of the 16th-century paving in building 1.

Tauras Poška

Vilniaus gatvė 35 / Palangos gatvė 3

2014 m. APC atliko detaliuosius archeologinius tyrimus Vilniaus senojo miesto su priemiesčiais (UK 25504) teritorijoje, Vilniaus g. 35 pastato ŠV dalyje, planuojamo įrengti rūsio ir pamatų sanavimo tranšėjos vietose. Detaliųjų archeologinių tyrimų tikslas buvo visiškai ištirti kultūrinį sluoksnį planuojamo įrengti rūsio vietoje. Pamatų sanavimo tranšėjos vietoje fiksuoti kultūrinio sluoksnio horizontus iki projektinio gylio – pastato pamatų apačios.

Vilniaus g. 35 pastato viduje archeologiniai tyrimai iki 2014 m. nevykdyti. 2009 m. gegužės mėnesį KPD Vilniaus teritorinis padalinys užfiksavo, kad Vilniaus g. 35 pastato V dalyje savavališkai pradėtas kasti rūsys. Darbai buvo sustabdyti, buvusiam patalpų savininkui surašytas administracinės teisės pažeidimo protokolas. Ruošiant detaliųjų archeologinių tyrimų projektą fiksuota, kad pastato V dalyje, vietoje, kur planuojama įrengti rūsį, gruntas iškastas iki 1,9–2,3 m gylio nuo buvusių grindų lygio. Centrinėje patalpos dalyje fiksuotas XVIII a. II puse datuotinas arkinių pamatų fragmentas. Tik R pusėje, maždaug 5x4 m plote išlikęs iki galo neiškastas kultūrinio sluoksnio fragmentas.

2013 m. atlikti žvalgomieji tyrimai Vilniaus g. 35 / Palangos g. 3 pastato V pusėje. Jų metu nustatyta, kad kultūrinio sluoksnio storis pastato aplinkoje siekia 2–2,6 m. Sklypo P dalyje kultūrinio sluoksnio storis yra daugiau kaip 2,8 m. Kultūrinis sluoksnis iki 1,5 m gylio suardytas XX a. Fiksuotas XVI a. kultūrinio sluoksnio horizontas – jo storis siekia iki 50 cm (*ATL 2013 metais*, V., 2014, p. 382–383).

1 pav. Vaizdas iš R prieš pradedant tyrimus, XVIII a. pabaigos arkinių pamatų fragmentas. T. Poškos nuotr.

Fig. 1. A fragment of the late 18th-century arch foundation, as seen from the E prior to the excavation.

2014 m. archeologinių tyrimų metu darbai vykdyti dviejose patalpose pastato viduje bei pamatų tvirtinimo tranšėjų vietose pastato išorėje. Patalpa 1 kasta pastato Vilniaus g. 35 V dalyje. Ji 9,2x6,4 m dydžio, orientuota ŠR–PV kryptimi. Prieš pradedant tyrimus, centrinėje patalpos dalyje fiksuotas arkinis pamatas, kirtęs patalpą Š–P kryptimi. Pamatas dviejų arkų, išmūrytas 5,5 m nuo patalpos 1 R sienos. Š pusėje arkos plotis 2,3 m, P – 2,5 m, arkos atrama 1,6 m pločio. Arkinio pamato paviršius fiksuotas 30–40 cm gylyje nuo buvusio grindų lygio (1 pav.). Mūras datuotas XVIII a. pabaiga.

Prieš pradedant tyrimus didžiojoje patalpos 1 dalyje kultūrinis sluoksnis buvo iškastas. Tik ŠR patalpos 1 pusėje fiksuotas maždaug 6x4 m dydžio juodos žemės su paviršiuje buvusiomis XX a. statybinėmis griuvenomis plotas. Išvalius tiriamą plotą nuo statybinių griuvenų, PV kampe, 2,5 m gylyje nuo buvusio grindų lygio fiksuotas 2,2x2 m dydžio šviesiai pilko smėlio su smulkiomis plytų nuolaužomis sluoksnio plotas. Likusioje dalyje atkastas nejudintas smėlio sluoksnis – įžemis.

2 pav. Puodyninio koklio fragmentas. A.Venckūno nuotr.

Fig. 2. A fragment of a 'pot-shaped' stove tile (Topfkachel).

ŠR pusėje tyrinėto ploto paviršius fiksuotas 50–70 cm gylyje nuo buvusio grindų lygio. Šioje vietoje kastas pilkos žemės sluoksnis su XX a. statybinėmis griuvenomis. Nuo 1,2 m gylio fiksuotas tamsiai pilkos žemės su XIX a. statybinėmis griuvenomis sluoksnis, kuriame surasta XVII–XIX a. datuotų buitinės keramikos ir plokštinių koklių fragmentų. Sluoksnio storis – 1–1,2 m. Giliau prasidėjo tamsiai pilka žemė su smėlio intarpais, kurioje aptikta XVII a. datuotų archeologinių radinių – keramikos, plokštinių koklių fragmentų, geležinė bato pasagėlė. Giliau – juodos žemės su durpėmis sluoksnio fragmentas, kuriame surasta XV a. pabaigos – XVI a. pradžios puodyninių koklių fragmentų (2 pav.), XVI a. buitinės keramikos šukių. Sluoksnio storis 30–40 cm. Po juo atkastas suplautas smėlis su juodos ir tamsiai pilkos žemės intarpais.

Patalpos 1 vietoje vykdant pamatų pavedimo darbus nustatyta, kad pastato Vilniaus g. 35 pastato pamatų apačia yra 2,7 m gylyje nuo buvusio grindų lygio. PV pusėje fiksuotame 2,2x2 m dydžio šviesiai pilko smėlio su smulkiomis plytų nuolaužomis sluoksnyje aptikta žmogaus kaulų. Surasta kaukolės, ilgųjų, dubens kaulų ir šonkaulių fragmentų. Antropologinio tyrimo duomenimis, šioje vietoje surastas beveik visas apie 40 m. amžiaus vyro palaikų fragmentas. Sprendžiant pagal radimo aplinkybes, palaidojimas greičiausiai suardytas statant dabartinio Vilniaus g. 35 pastato P pamatus, kaulai rasti 1,2x1,1 m dydžio duobėje.

Patalpa 2 kasta pastato V kampe, R siena ribojosi su patalpos 1 V siena. Ji 7,2x3,5 m dydžio, orientuota P–Š kryptimi. Prieš pradedant žemės darbus jau buvo nuimtas betoninių grindų sluoksnis. Giliau kastas 3,5 m pločio plotas Š pusėje. Paviršiuje fiksuotas pilkos žemės sluoksnis su XX a. pradžios statybinėmis šiukšlėmis. Sluoksnis tęsėsi iki 1,8 m gylio nuo buvusio grindų lygio. 1,8 m gylyje atkastas juodos durpingos žemės sluoksnis be archeologinių radinių. Sluoksnio storis 30–40 cm. Centrinėje dalyje fiksuotas 80 cm pločio perkasimas, užpildytas tamsiai pilka žeme su XX a. plytų nuolaužomis. Tolesnių darbų metu paaiškėjo, kad šioje vietoje nutiestas metalinis vamzdis, kuris atkasta 3,3 m gylyje nuo buvusio grindų lygio. Nustatyta, kad tiesiant vamzdį P ir Š patalpos 2 pamatuose išardytas 1,6–1,8 m pločio tarpas, taip pat fiksuotas ir pamatų sanavimo tranšėjų vietose. Patalpos pamatų apačia atkasta 2,2 m gylyje nuo buvusio grindų lygio. Kastuose sluoksniuose archeologinių radinių neaptikta.

Tyrimų pamatų tvirtinimo tranšėjų vietose metu nustatyta, kad pastato Š ir V pusėje viršutiniai kultūrinio sluoksnio horizontai iki 1,6–1,9 m gylio suardyti XX a. II pusėje vykdytų žemės darbų metu. Šiose atkarpose fiksuoti XVIII a. pradžios datuoto horizonto fragmentai (20–30 cm storio). P pusėje kultūrinis sluoksnis XX a. II pusėje suardytas iki pat įžemio, 2,2 m gylio.

Vilniaus St. 35 / Palangos St. 3

During the 2014 excavation at Vilniaus St. 35 / Palangos St. 3, Vilnius, it was determined that at the site of a planned basement the cultural layer horizons in the greater part of room 1 had been destroyed prior to the excavation (2009). Only in the NE part of room 1, in a 5x4 m area, was a 2.4 m thick cultural layer fragment recorded (Fig. 1). It was determined that the cultural layer at the site of room 1 had been up to 3.1 m thick. Two cultural layer horizons were distinguished: a 1.2 m thick horizon that should be dated to the 17th century and at a depth of 2.6–2.8 m from the former floor level

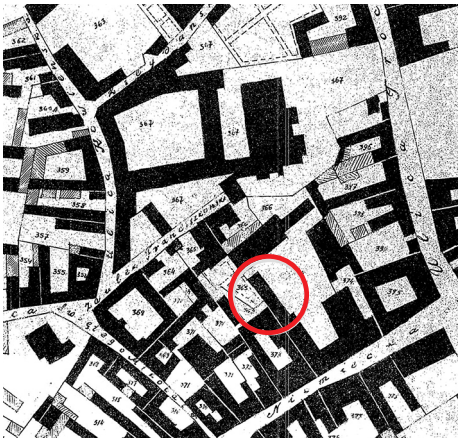
a late 15th – early 16th-century horizon. On the SW side of room 1, bones were discovered from a burial, which had probably been destroyed in creating the S foundation of the current building at Vilniaus St. 35. According to the data from an anthropological examination, the almost complete skeleton of a roughly 40 year-old male was found at this site. Because no finds were discovered in the vicinity of the bones, no really precise date could be determined. The cultural layer horizons at the site of room 2 had been destroyed in laying utility lines in the second half of the 20th century. During the investigation at the site of foundation reinforcement trenches, it was determined that the upper cultural layer horizons, down to a depth of 1.6–1.9 m had been destroyed in the N and W sides of the building during earthwork in the second half of the 20th century. Early 18th-century horizon fragments (20–30 cm thick) were recorded in these segments. The cultural layer on the S side had been destroyed right down to sterile soil, which was reached at a depth of 2.2 m, in the second half of the 20th century. Also the fragments of stove tile were found (Fig. 2).

Stanislav Rutkovski,
Gintautas Rackevičius

Žvalgomieji tyrimai Pranciškonų gatvėje 4A

Dar XIV a. apgyvendinta Vilniaus senamiesčio teritorija, Šv. Mikalojaus ir Švč. Mergelės Marijos Ėmimo į Dangų (pranciškonų) bažnyčios aplinkoje žymima XVIII a. 3 dešimtmečio Vilniaus plane iš G. M. Fiurstenhofo žemėlapių rinkinio. Teritorijoje į R nuo Pranciškonų bažnyčios vaizduojamas miesto kvartalas tarp Pranciškonų, Trakų, Vokiečių ir Šv. Mikalojaus gatvių. Kvartalo R dalyje, Vokiečių gatvės V pusėje parodyti mūriniai pastatai, gyvenamieji namai (dabar 20–26). Posesijų gilumoje, arčiau dabartinės Pranciškonų gatvės matomi ūkinės paskirties pastatai, kvartalą dalijančios ŠR–PV kryptimi posesijų sienos (Drėma V., *Dingęs Vilnius,* V., 1991, p. 38–39, pav. 31–32).

1808 m. Vilniaus plane šalia Vokiečių g. 26 kiemo PV korpuso žymimas mūrinis ūkinės paskirties pastatas (1 pav.). Jo ŠR siena priglausta prie Vokiečių g. 26 namo kiemo korpuso, o ties pastato PV galu matomas nedidelis neužstatytas tarpas prie dviejų aukštų gyvenamojo namo, dabartinio Pranciškonų g. 4A. Ūkinis pastatas priglaustas prie posesijas 373, 365 ir 374 dalijusios posesinės sienos. XIX a. vidurio, 1837 ir 1838 m. Vilniaus planuose tyrinėtos teritorijos urbanistinė situacija nepasikeitusi. XIX a. pabaigoje sudarytuose sklypo planuose jau matoma ir pastato planinė struktūra, kuri

1 pav. 1808 m. Vilniaus plano fragmentas, apskritimu žymima 2014 m. tyrimų vieta.

Fig. 1. A fragment of an 1808 plan of Vilnius with the 2014 evaluation site marked by a circle.